

100 graden in de schaduw. Ze is dan ook erg moe en gaat een beetje uitrusten, terwijl manlief naar 't postkantoor fietst, om den Hollandschen post te halen. Er is een „mail” ingekomen en dat is een heerlijk ding op de Afrikaansche vlakte. — Voor ze ging rusten heeft ze den boy gezegd, thee te zetten, als hij klaar is met afnemen en wasschen.

— „Ja, Missis!” —

Een uurtje later komt hij ook aan de deur kloppen:

— „Die thee is klaar, Missis!”

— „Dat's goed, jongen, zet maar op de theetafel!”

Ze neemt vlug een bad; net als ze klaar is hoort ze haar man aankomen in de verte, bellend en rinkelend, zwaaiend met een „reuzenpost” brieven, kranten, een paar tijdschriften. Nu gauw theeschenken, maar de theetafel is nog leeg!

— „Makooi, breng de thee!”

— „Hij is klaar, Missis!”

— „Nou, breng hem dan!”

— „Hij is klaar, Missis!”

— „Toe, man, zeg jij eens even, dat ik de thee hier wil hebben. Hij zegt aldoor, dat de thee klaar is en brengt ze niet!”

„Makooi, die Missis wil die thee hier hê!”

— „Hij is klaar, baas!”

„Missis” is perplex, maar baas gaat een licht op.

— „Breng hier die boekie, Makooi!”

Makooi komt met „die boekie” en baas vult in met een sierlijke haal: één pond thee! en zegt: „Loop hard, jong, ik is baje dors ¹⁾!” — En dan legt hij 't verbaasde vrouwtje uit: „Zie je, als de boy zegt, dat een of ander k l a a r is, dan bedoelt hij: „'t Is op, er is niet meer, of ook wel, 't is stuk: niet meer te gebruiken.”

Dan is 't haar beurt, om over haar eigen domheid te lachen. 't Duurt niet lang of de boy komt bijgend aanhollen met 'n pak thee en dan is al heel gauw de thee op z'n hollandsch: klaar.

Makooi vindt zijn Missis niet erg slim en zijn oogen rollen nog van plezier als hij de thee binnenbrengt.

Maar baas zegt: „Jong, jij is tog te dom; jij moet gauw leer, om Hollandsch te verstaan hoor!” —

— „Ja, baas!” —

J. M. de W.—L.

¹⁾ Erg dorstig.

I.

Diplomatieke onderhandelingen hadden niet ge-
baat.... Aanvankelijk scheen het, dat de schaduw-

wolken aan den politieken hemel zouden afdrijven. Maar het gebeurde niet. De oorlog werd verklaard. Het lèèk een vreeselijke oorlog, die Fransch-Duitsche van 1870—'71, maar van achter bezien haalt hij in de verste verte niet bij de gruwelijke, onzalige menschenlachterij, die pas geëindigd is!

Maar in ieder geval: de oorlog was verklaard. In Duitschland een oorlogsgroes.... in Frankrijk oorlogsupwinding. In het laatste land verklaarde men, dat men gereed was. „A Berlin” was de algemeene kreet. Het is bekend, dat de Duitse kreet „nach Paris!” bewaarheid werd.

Het was niet Pruisen alleen, dat ten oorlog trok. Het geheele Duitse volk was één, trok gezamenlijk ten strijde en.... het verdere verloop van de geschiedenis is van algemeene bekendheid.

Niet is de hoofdstad van Duitschland kwam de eenheid van het Rijk, de eenheid der Duitse landstaten tot stand, werd de Koning van Pruisen uitgeroepen tot Keizer van Duitschland, maar het geschiedde in Versailles, de voorstad van het veroverde Parijs.

II.

Irene de Grandfief stond vóór het venster en staarde naar buiten, naar de bladerlooze takken der boomen, naar de najaarslucht, waarin de donkerdreigende wolken driftig dooréénjaagden. Dan doolden haar oogen weer om te blijven rusten op den ingang van het groote kasteel, op het mooi-bewerkte ijzeren hek en vervolgens op den landweg, waarvan zij een groot gedeelte kon zien.

Zij slaakte een zucht van verlichting.

Heel in de verte naderde een persoon, een stip nog maar. Maar zij wist het: zij zag het aan den stok, die de man in zijn rechterhand had: aan zijn gang; aan zijn geheele beweging, dat het de postbode van het naaste dorp was!

Zou er een brief van Roger zijn?

Het was de veertiende middag, dat zij zóó stond te staren. Iederen keer ging de man met een beleefden groet voorbij... geen brief van Roger.

Haast ging zij den moed verliezen. Maar dan vermande zij zich weer. Veertien dagen geleden was hij nog gezond, had nog geen schram opgelopen. Iemand, die hem persoonlijk had gesproken, had haar die bliide tiiding gebracht. Behoefde zij zich ongerust te maken, nu er geen brief kwam? Immers, neen. In oorlogstijd is de post niet zoo geregeld! Zij moest sterk zijn, moedigde zij zichzelf aan. De berichten van het verloop der gevechten waren wel niet bemoedigend voor haar volk, maar dat hield immers niet in, dat Roger gesneuveld was? Met haar angst ging zij tot God en smeekte Hem, Roger nabij te willen zijn....

De stip naderde steeds meer, nam meer en meer den vorm van een menschelijk wezen aan, totdat ook het gelaat te onderscheiden was.

Inmiddels stond hij vóór het hek stil, maakte zijn groote tasch open, haalde er, dat zag zij, couranten uit. Plots herinnerde zij zich, dat zij dien morgen de gewone couranten niet ontvangen had. Als haar blijdschap, die ze zooveen had gevoeld, toen de bode stilstond, nu eens niets beteekende.. als hij alleen couranten bracht.... en geen brief van Roger d'Oultremont, haar verloofde.

....Maar wie weet.... misschien zat tusschen de couranten wel een brief.

De bode was de laan opgelopen, had haar gezien en stond vóór het venster, dat zij schielijk openmaakte.

„Een brief, Albert?” vroeg zij angstig-nieuwsgierig.

„Neen, freule, enkel couranten.”

„Dank-je, Albert,” zei ze met moeite.

Hij bracht de rechterhand aan de klep van zijn pet, bij wijze van groet en verwijderde zich.

Hij had willen zeggen, dat die couranten verpletterende tijdingen voor Frankrijk brachten, maar toen hij haar smartvol, fijn gezichtje, vermagerd en ingevallen de laatste weken, had gezien, was hem de moed ontzonken.

Zij zou het dan zelf wel lezen.... het erge.... het vreeselijke.... het ontzettende....

Maar Irene de Grandfief, die haastig het venster had gesloten, las voorloopig nog geen couranten. Zij wierp zich in een fauteuil en schreide....

Wat was er overgebleven van die sterkte, die kalm het afscheid van Roger d' Oultremont had verdragen!

Hij behoefde niet ten strijde te gaan, want hij was niet dienstplichtig.

„Zij kunnen het zónder mij wel af,” had-ie gezegd. Zeiden zijn landgenooten en speciaal de regering niet, dat Frankrijk klaar was? Welnu dan!

Maar niet zoodra hoorde hij van de eerste, groote nederlagen, die zijn volk leed, of hij ging.

„Ik moet, liefste, ik moet. Het land heeft mij noodig. Ik zou verraad plegen, als ik niet ging. Ik ga mij vrijwillig verbinden als gewoon soldaat,” zei hij.

Werkelijk had hij niet veel overredingskracht noodig gehad.

„Ga met God,” had zij eenvoudig gezegd.” Ik begriep je beweegreden. Het móét.”

Dankbaar had hij zijn dapper meisje, de tranen, die in weerwil van alles toch kwamen opzetten, van de wangen gekust.

Het afscheid was kort geweest.

„Ga met God!”

„Het waren drie woorden, maar zij hielden zoo ontzaggelijk veel in!

„Het katholieke meisje haalde van haar hals een medaillon, waarin een haarlok van haar en waarin gegrift de letters I. d. G.

„Hier, neem het mee in den strijd.”

Hij nam het, hing het om zijn hals, op zijn borst, kuste haar en.... ging.

Geregeld correspondeerden zij. Hij meldde van nederlagen, geregeld maar. Maar als edelman, sprak hij vol achting over zijn vijanden. Hij belastte ze niet met gemeene scheldwoorden.... Hij beschuldigde ze niet van kwaad, dat zij niet hadden misdreven, zooals zoovele anderen.

Zij schreef dan weer terug van haar huiselijk leven, dat zoo stil was, sinds hij was heengegaan en sinds zijn plaats in de fauteuil nevens haar, waarin hij altijd zat, als hij haar bezocht, ledig was. Dan vertelde zij van haar bezoeken aan de dorpelingen, die het geduldig droegen, dat hun zonen ver weg streden voor het vaderland. Dan schreef zij over den ouden huisvriend, den dorpsdokter en over den pastoor, die haar telkens spreken van strijd en dood. Dan vertelde zij hem, dat zij hem in gebeden herdacht en eindigde steeds met een „tot ziens, je vrouwtje”, zoo lief, zoo intiem, alleen te begrijpen en te verstaan voor die twee menschen.

Die brieven bereikten regelmatig Roger d' Oultremont, den Franschen edelman, die als gewoon soldaat streed aan het Lotharingsche front, streed voor zijn vaderland, dat in nood verkeerde.

Deze brieven waren balsem op de wonde, die hij feitelijk zichzelf had geslagen.

Maar plots hielden de zijne op. Veertien dagen was het geleden, dat zij een brief had ontvangen. En toen was het uit.... Zij schreef geregeld, maar er volgde geen antwoord.

Veertien dagen stond zij nu aan het venster, maar regelmatig ging de postbode voorbij en geen brief werd afgegeven.

Ook nu was haar hoop ijdel. Het waren couranten, die feitelijk te laat kwamen.... dat was al....

In haar fauteuil gezeten vouwde zij de handen en bad....

Van haar bleeke lippen suisde het: „Roger”. In gedachten zag zij een met-bloed-gedrenkt slagveld, hoorde zij het gekerm der gewonden en stervenden; zag zij zich op het tooneel van den strijd, trotseerend alles, steeds maar zoekend gewone soldaten. (Roger was immers gewoon soldaat?) nu hier bukkend, dan weer daar.... totdat.... met 'n schreeuw zij stilstond.... want.... badende in zijn bloed.... lag Roger.... op de bloote borst haar medaillon.... 't Angstzweet stond op haar gelaat....

„Freule, de dokter en de pastoor vragen belet,”

zei de dienstbode, die — geen antwoord op haar kloppen ontvangen — naar binnen was gekomen.

Haast onmerkbaar knikte zij, dat het goed was....

Zij kwamen binnen, reikten haar de trouwe hand... zagen haar bedroefdheid... maar vroegen niets....

„Weer geen brief van Roger,” klaagde zij smartvol.

„Frenle, dat kan ook niet,” verklaarde de dokter met z'n gewone resoluutheid, wijzend op de couranten, die nog steeds ongeopend in haar hand rustten. „Hij is immers in Metz en de bladen komen ons vertellen, dat Metz volkomen is ingesloten. Geen muis kan er uit! En natuurlijk zal Metz vallen,” ging hij heftiger voort, daarmee op z'n oude thema komend. „We waren immers in lang niet gereed, al zeide men van wel. Hier zien we nu de gevolgen van een grenzenloze verwaterdheid! We zijn er nog niet. Let op, binnenkort zitten de Duitschers in Parijs. 'n Fraaie beweging, dat moet ik zeggen.”

En energiek schudde hij den grijzen kop.

„Zijn we hier gekomen, vriend, om politieke praatjes te houden!” vroeg de pastoor.

„Nee, dat is waar ook,” riep de dokter zichzelf tot de orde terug. En meelijdend zag hij Irene, zijn oogappel, aan.

III.

De bladen hadden maar al te zeer waarheid gesproken. De wakkere generaal Ulrich had Straatsburg niet kunnen houden; hij moest capituleeren.... Metz, verdedigd door Bazaine, bood langer tegenstand. Het ingesloten leger deed verschillende uitvallen, maar met bebloede koppen moest men terugdeizen. Tenslotte viel ook die sterke vesting. Nu trok het cordon der Duitsche legermachten zich vóór Parijs samen, vlug en zeker. In het land zelf kwam nog meer offervaardigheid, sinds Gombetta, één der leden van het bestuur, Parijs in een luchtballon ontvluchtte. Tonn werd het middelpunt der nationale verdediging. Overal werden korpsen vrijwilligers, franc-tireurs, opgericht, die kleine verbiterde gevechten leverden met sterke, Duitsche verkenning-patrouilles.

Ook in de streek van Irene de Grandfief, zwermde de vlugge Duitsche cavallerie en lancers.

IV.

Over de aarde hing nog de vale sluier van den morgenstond. In het oosten daagde flauw het eerste morgenrood.

Verschrikt werd Irene de Gundfief wakker.

In de onmiddellijke nabijheid van het kasteel klonk een scherp geweer-salvo, werden hartstochtelijke kreten gehoord. „Attaquer! Attaquer!” hoorde zij schreeuwen.

„Valt aan! Valt aan!”

Weer een snerpend salvo....

Toen werd het stil....

Beneden hoorde zij de bedienden verschrikt door elkaar hollen, niet wetende, wat te doen.

Kalm geworden, dacht zij aan Roger, die ook dapper was, deed zij haar morgengebed en ging naar beneden, op kondschap uit.

Spoedig berichtte men haar.

De strijd was reeds uitgestreden, had niet veel beteekend. 't Was wat Beiersch voetvolk geweest, dat — op verkenning zijnde — gestuit was op een bende franc-tireurs, die de Duitschers had verjaagd.

„Zijn er gewonden?” vroeg zij, direct meelijdend.

Op hetzelfde oogenblik werd de breede voordeur geopend. Een in haast geïmproviseerde baar van boomtakken, getorst door enkele franc-tireurs en waarop een zwaargewonde, werd binnengedragen.

Beleefd vroeg een begeleidend Fransch officier haar den gewonde te verzorgen. „'t Is wel een Duitscher, een vijand, maar hij is toch een mensch, niet-waar?” vroeg hij, haast zich verontschuldigend over zijn verzoek.

„Zonder mankeeren zal ik voor hem zorgen, monsieur,” zei Irene warm.

De Franschen gingen, na verkwikt te zijn, heen.

De lange, blonde Beiersche officier, want dat was de gewonde, werd door de bedienden gedragen naar de kamer, waar Roger steeds logeerde. Kalm gaf Irene haar bevelen, leiding gewend aan de nog steeds verschrikte bedienden.

Onmiddellijk moest de oude dorpsdokter worden gehaald, die spoedig ter plaatse verscheen.

„De echte, Fransche gastvrijheid,” zei hij, Irene de hand drukkend.

„En naastenliefde,” vulde zij aan.

„Wilt u me spoedig volgen? voorzoover ik er verstand van heb, geloof ik, dat het hier een zeer ernstig geval geldt.”

Zij bracht hem naar Roger's kamer.

In een hoek van het vertrek zag de dokter het zwaard van den getroffene. De bebloede uniform lag op een stoel naast het bed. Daarop de blonde, bleeke jongeling, de oogen gesloten, hijgend naar adem....

Vlug legde de dokter verband, geholpen door Irene, zonder een woord te spreken. Daarna onderzocht hij nauwkeurig, trachtte de diagnose vast te stellen.

„Zeer ernstig,” zei hij kort. „'t Bloed is hem naar

't hoofd gestegen. 't Wordt een slechte nacht en hevige koortsen verwacht ik. Ik zal een drankje klaar maken, waarvan hij ieder kwartier een lepel moet innemen. Verder moet er den heelen dag en den ganschen nacht nauwkeurig worden gewaakt. Wanneer éénmaal het medicijn wordt vergeten, sta ik voor de gevolgen niet in, denk dááaraan."

"Ik ben geheel tot uw dienst. 'k Zal nauwkeurig waken," zeide Irene.

"O, nee," weerde hij af. "Dat is niet noodig. Een van de bedienden..."

"Nee," was het vastberaden antwoord.

"Roger kan ook zoo verwond liggen," en tranen kwamen in haar oogen, "en dan zou ik willen, dat een Duitsche hem zou verzorgen."

"Goed," zei de dokter, haar glimlachend aanziend, "ik had het wel verwacht. Volg trouw mijn raadgevingen op. Op dit moment kan ik niets meer doen. Tegen den avond keer ik terug."

Hij ging heen.

Irene bleef men den Duitscher alleen.

Langzaam, schier kruipend, verstreek de dag. Ongevoelig voor wat in zijn onmiddellijke nabijheid omging lag daar de Duitscher, de oogen gesloten, onbewegelijk.

Irene staarde den knappen man aan en dacht aan Roger....

Aan den linkerhand van den gewonde schitterde een ring....

In het vaderland was dus een meisje, dat aan hem dacht. Wie weet, hoe lang het geleden was, dat die brieven had ontvangen van haar verloofde! En voor de zooveelste maal dacht Irene aan den gruwelijken oorlog, dien zij verafschuwde. Zij zag nu maar een klein tipje van den droevigen sluier opgelicht! Hoe moest het dus wel niet zijn op het groote, wijde slagveld! Zij kwam er haast toe, den oorlog te vervloeken, maar onmiddellijk kwam het in haar op, dat zij dan in opstand kwam tegen God, Die over den oorlog beschikte, Die hem bracht, omdat de zondige menschheid afdwaalde van Zijn onvergankelijke geboden. En dan vouwde zij de handen en bad om kracht, om staande te blijven in de verzoeking!

(Wordt vervolgd).

Grieksche Lyrische Dichters en hunne Poëzie door Prof. Dr. J. VÜRTHEIM. Uitgave van de Maatschappij voor Goede en Goedkoope Lectuur te Amsterdam.

Beginnen we met het voorbericht.

"In dezen bundel zijn samengevoegd beschouwingen over eene reeks lyrische dichters en dichtersessen uit den Griekschen tijd vóór Alexander den Grooten. Eene metrische overzetting van het voornaamste deel hunner werken te geven is niet beproefd: wie eerbied heeft voor hetgeen de heilige nalatenschap aan den tijd heeft toevertrouwd, laat dit na. Maar door paraphrase is getracht een indruk van den inhoud te geven. Wie dit onvoldoende acht — en het is onvoldoende — ga tot de origineelen zelf. Er is geen andere weg."

We zien uit deze voorrede dadelijk, dat we niet moeten verwachten, en laat ons dit er dadelijk bijvoegen, de voorrede dadelijk belooft eigenlijk nog meer, dan dit boek geeft.

Het moge waar zijn, dat er getracht is, door paraphrase een indruk van den inhoud der poezië vóór den tijd van Alexander den Grooten te geven, de indruk is toch maar heel, heel vaag. De geleerde schrijver zegt dan ook zelf, dat, wat hij gedaan heeft, eigenlijk onvoldoende is, en hij voegt daar een schralen troost bij: Wie het onvoldoende acht, ga tot de origineelen zelf.

Nu is dit heel gemakkelijk gezegd, maar wij weten nu eenmaal, dat het voor zeer, zeer velen altijd onmogelijk zal blijven, dien raad op te volgen. Bedoelt de schrijver nu, dat die zeer, zéér velen dan ook maar goed zullen doen, zijn boek, dat toch onvoldoende geeft, ongelezen te laten, dan zijn we het met hem niet eens.

Wij zouden zeer stellig onze lezeressen, mits ze algemeen ontwikkeld zijn en (we voegen het hier maar dadelijk uitdrukkelijk aan toe) zelfstandig kunnen oordeelen en besluiten, aanraden, dit boek, al geeft het dan ook onvoldoende, te lezen. We doen dat in de hoop, dat straks een ander het werk van Dr. Vürtheim zal aanvullen, door ons een metrische overzetting te geven van het voornaamste deel der hier behandelde werken.

Natuurlijk, we stemmen dadelijk grif toe, dat zulk een overzetting niet het een en het al is; dat is een

onderwijzeres, en vooral de moeder, mag deze gelijktijdige ontwikkeling wel ter harte nemen.

Wat vroeger uit gewoonte werd gedaan, moet nu uit beginsel geschieden, en de gehoorzaamheid aan anderen moet zich oplossen in het beheerschen van ons zelve.

Het is veel gemakkelijker voor degene die opvoedt, onderwerping aan de door haar gestelde regels van het jonge meisje te eischen, dan om bij haar aan te kweeken, dat zij zich zelve regelen voorschrijft. Men meent maar al te veel, dat het bij de opvoeding van meisjes het meest aankomt op buigzaamheid en gedweeheid, en dat vastheid van karakter haar minder zacht zou maken. Dit zou waar kunnen zijn, indien zwakheid en zachtheid dezelfde zaak waren. Maar integendeel, de eigenzinnigheid der dwazen en onkundigen, en de jaloerschheid en lichtgeraaktheid der zwakken bewijzen maar al te zeer, dat het niet de vaste karakters en de goed-ontwikkelden van verstand zijn, die noodwendig trotsch, ruw en lastig voor anderen moeten zijn. De ware zachtheid kan zeer goed gepaard gaan met eene sterkte van geest. Den juiststen tijd te weten, waarop de ouders en opvoeders hun invloed als de uitoefening van gezag, in den invloed van het geven van raad moeten doen overgaan, is moeilijk te bepalen, en kan voor het ééne kind veel vroeger dáár zijn, dan voor het andere; maar altijd moet het bij hen vast staan, deze verandering te beschouwen, niet als een gevolg van den aanmatigenden vrijheidszin van de jeugd, maar als het eigenlijke doel, waartoe de voorafgaande gehoorzaamheid gevorderd werd. De tucht der eerste jeugd heeft slechts ten doel om den geest te vormen tot zelfbeheersching in latere jaren. De mindere uitoefening van gezag van de zijde der ouders is dus geene droevige losmaking van banden, die geëerbiedigd hadden moeten blijven, maar de vervulling van het doel, dat de ouders van den beginne aan zich bij de opvoeding hadden voorgesteld.

E. M. F. B.—K.

(Wordt vervolgd).

V.

Tegen den avond kwam de dokter terug.

„Nog geen verandering,” constateerde hij.

Denk aan mijn orders. Ik verwacht, dat hij spoedig tot kennis komt. Zult u hem rustig houden? Niet noodeloos praten. Doorgaan met het drankje! Wil ik vannacht u gezelschap houden?”

„Nee, dank u voor uw welwillendheid. Ik ben sterk genoeg. En u is oud en hebt morgen uw werk in het dorp weer. Ik beloof u plechtig, een trouwe verpleegster te zullen zijn.”

„Goed zoo,” zei hij voldaan. „Misschien, als God wil, komt het nog in orde.”

De avond was gevallen. Buiten stak de wind op. In het kasteel was het stil geworden. De bedienden waren naar bed. Alleen Irene waakte en maakte pluksel voor de gewonden op de slagvelden rondom Parijs....

Een zucht stoorde haar in haar arbeid. De Duitscher ontwaakte uit zijn verdooving. Hij opende de oogen en wenkte met moeite Irene tot zich.

Zij boog zich over hem heen.

In zuiver Fransch zei hij, moeilijk sprekend: „Ik was niet heelemaal buiten kennis. Flauw heb ik begrepen, wat de dokter zei. Ik dank u hartelijk voor uw zorgen, freule. God zal u vergelden....”

„Stil,” zei ze, denkende aan de vermaning van den dokter, „stil, ga rustig liggen en slapen. Dat is thans het eenige middel tot genezing.”

„Ik weet niet, of ik wel zal genezen,” zei hij somber. „Och, mijn arme Charlotte. Zij was vol hoop, dat de oorlog spoedig uit zou zijn en ik ongedeerd bij haar terug zou komen....”

„Ik verzoek u stil te zijn!!” zei Irene beslist. U hebt vaag gehoord, wat de dokter gezegd heeft. Volstrekte rust is het eenige geneesmiddel.”

„Ik kan niet,” vervolgde hij, eenigszins heftig, „want ik heb een geheim te vertellen, dat ik moet zeggen, want als ik sterf is het te laat. En ik heb het den Franschman beloofd. Wilt u luisteren?”

„Nee, doe dat morgen, als u wat is uitgerust.”

„Het kan niet. Het moet nu onmiddellijk. Nu ben ik in de gelegenheid”.

Zij zag, dat zij hem er een genoeg mee deed en stemde er in toe, dat de Duitscher vertelde zijn geheim.

„De oorlog is verschrikkelijk,” zei de gewonde huiverend. „Een maand geleden lagen wij voor Metz....”

Bij het hooren van dien naam sidderde Irene, zonder te weten, waarom.

„Ik kreeg bevel met een gedeelte van mijn compagnie bij verrassing een sterkte te nemen. Het was een donkere nacht. Geen ster blonk aan den hemel. Van het maanlicht was niets te bespeuren. Dat was dus in ons voordeel. Vlug kropen we langs het houtgewas aan de zijde van den weg. Geen woord werd gewisseld. Ik was vooraan, bukkend, en stuitte op een Franschen schildwacht, die, onraad bemerkend, alarm wilde maken. Maar het was te laat. Als een tijger sprong ik op hem en doodde hem met mijn sabel....”

'n Oogenblik zweeg de Duitscher, die met moeite gesproken had.

Irene deed de lamp lager.

Zij was doodsbleek en dacht aan Roger, zonder eenig vermoeden te hebben....

Eenigszins uitgerust ging de Duitscher verder:

„De verschansing werd genomen en niemand gespaard. Wij wilden weer teruggaan naar onze afdeling, toen de maan door de wolken kwam kijken. Ik zag den Franschen soldaat, dien ik doorstoken had. Medelijden vervulde mij. Ik bukte mij bij hem neer, gaf hem wat te drinken, maar hij zeide: „'t Is te laat. Ik sterf. God zij mij, zondaar, genadig. Maar gij zijt officier en misschien wel van adel?” En op mijn bevestigend antwoord: „Dan moet gij mij beloven, dit geven aan....” Maar een naam sprak hij niet meer uit. Hij stierf. Van zijn borst had hij een medaillon genomen en het mij gegeven. Ik weet niet, van wie het is. Maar er is een blazoen ingesneden en bovendien staan er letters in. Misschien kunt u bij den Franschen adel de vrouw ontdekken, wie dit toebehoort....”

In de sidderende handen van Irene legde de gewonde haar medaillon, dat zij aan Roger had gegeven, toen hij ten strijde trok!

„Belooft mij, dat gij het haar zult geven,” verzocht de Beiersche officier, die moe was en zodoende haar ontzettende ontroering niet bespeurde

Irene snikte „Ik belooft het u.”

Verlicht door zijn bekentenis sluimerde de Duitscher in

Irene de Gundfief staarde op de moordenaar van haar verloofde!

VI.

Hij had immers zichzelf aangeklaagd? Zelf had hij gezegd: ik ben zijn moordenaar, want niet in een eerlijk gevecht van man tegen man, maar veraderlijk stiet ik mijn sabel in zijn borst....

Duizenden gedachten overweldigden haar.

Roger is dood.... er is geen twijfel meer aan.... dat is haar medaillon met de letters I. de G.... die haarlok is de hare....

Nerveus.... sidderend.... hijgend.... staat daar Irene.

't Is maar één kreet, die haar ontsnapt, maar daarin ligt een wereld van smart, van wee: „Roger!”....

Tot dien Duitscher heeft ze gezegd: „Ga rustig slapen, ik zal er voor zorgen.” Hij sluimert op het rustbed van Roger. Zij moet, naast God, dien man, die Roger gedood heeft, in het leven houden! Door zijn schuld is Roger gestorven!

Bij het menschenkind Irene de Grandfief ontstaat een ontzettende, niet te beschrijven tweestrijd.

Op komt zetten de vlamme haat.... met ontembare hevigheid.

„Wat,” gaat het daar van binnen, „wat, laat ge dien ellendeling, dien verwoester van uw geluk op aarde, laat ge dien leven?.... 't Is immers een gezworen vijand van uw volk!.... Hij heeft u immers ongelukkig gemaakt?.... Uw verloofde heeft immers liggen zieltogen.... tengevolge van een wapenstoot van dezen „Boche”? Kom.... wees niet vervaard.... neem het zwaard.... hetzelfde zwaard, waarmee Roger is gedood.... neem het en dood den ellendeling met z'n eigen zwaard....”

Onbewust van den vreeselijken inwendigen strijd, die Irene staat te strijden, vlak vóór het bed van den gewonde, slaapt de Duitscher rustig voort.

Angstzweet parelt het meisje op het gelaat....

Zij staat, niet wetend, wat ze doet, gereed om naar den hoek van het vertrek te vliegen, het zwaard te grijpen en den Duitscher te doden....

„Maar neen,” zegt de stem van binnen. „Er behoeft heel geen bloed vergoten te worden. Heeft de dokter niet gezegd, dat hij ieder kwartier z'n drankje moet hebben en dat hij, indien niet, voor de gevolgen niet instaat? Ja, nietwaar? Nu, ga dan toch slapen, laat den man aan z'n lot over, dan sterft hij spoedig en gij zijt gewroken. Of gooi de medicijnen weg, dan komt ge zeker niet in de verzoeking, om ze hem nog toe te dienen....”

De stem zwijgt.

Nog steeds staart Irene den gewonde aan....

Maar dan....

Hartstochtelijk begint zij te snikken: „Schande! Schande!”

Zij gaat wankelend naar een hoek van het vertrek, valt op de knieën en bidt: „O, God, leid mij niet in verzoeking”....

Dan staat zij op, gaat weer naar het bed en slaakt een diepen zucht....

Van dien zucht ontwaakt de Duitsche, die koortsachtig stamelt: „Geef mij drinken.”

Irene ziet op.

Aan den muur hangt een zilveren kruisbeeld. Zij denkt aan dien Christus, Die heeft geleden voor zondaren, Die heeft gezegd: „Hebt uwen naasten lief als uzelfen.”

Zij neemt het glas en reikt het den zieke langzaam aan....

„Dank u.”

De gewonde slaapt weer in, een heerlijke, rustige, verkwikkende, genezing-brengende slaap!

Irene de Grandfief zit weer op de stoel naast het bed, starend op het levensgroot portret van Roger, dat aan den muur hangt.

Zij zal dat open, vriendelijk gelaat niet meer vol liefde naar zich toe kunnen halen; het kussen; het

haar in speelschen overmoed door elkaar kunnen halen; want Roger is dood.... gebleven vóór de vesting Metz.... doodstoken door dien man, dien zij zooeven water heeft gegeven.... dien zij moet verzorgen.... moet vertroefelen.... als een moeder haar kind....

.... als....

Stil, Irene, stil, God ziet u!

Zij neemt haastig haar Nieuw-Testament en leest: „Gij zult liefhebben den Heere Uwen God met geheel uw ziel, met geheel uw verstand en met alle uwe kracht. Dat is het grootste en het voornaamste gebod. En het tweede, daaraan gelijk, is: gij zult uwen naaste liefhebben, als uzelfen.”

Uwen naaste! Dat is ook uw vijand!

Zij bladert terug:

„Maar Ik zeg u, hebt uwe vijanden lief, zegent ze, die u vervloeken, doet wel dengene, die u haten en bidt voor dengene, die u geweld aandoen en die u vervolgen.”

VII.

Vluchtig reikte de dokter haar de hand, schier zonder haar aan te zien.

„Hoe gaat het,” vroeg hij

„Goed,” antwoordde zij toonloos. „Hij heeft flink doorgeslapen.”

„Prachtig!” En, even onderzoekend: „Nog eenige tijd zoo doorgaan.”

Dan ziet hij op.... ziet.... kijkt haar star-verwonderd aan.... de vroolijke, opgewekte Irene is niet meer te herkennen. Diepe kringen heeft zij onder de oogen, rood-geweend.... En.... en.... In dien ééne nacht.... is.... is.... heur haar.... grijs geworden!....

Hij wil vragen; begrijpt niet....

„Later,” zegt zij schor.... „later.”

Dan snelt zij het vertrek uit en op haar kamer gekomen snikt zij het uit in een woeste, maar verkwikking-aanbrengende huilbui.... Irene de Grandfief.
(Vrij naar het Fransch).

Jacob Martens door G. C. HOOGWERFF. Uitgave van G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

't Is niet altijd een aangename taak, een boek van 416 pagina's door te lezen. En toch moet je, als je serieus wilt recenseeren, dat doen.

Eerlijk gezegd, liet ik Jacob Martens maar wachten en wachten, want het boek trok mij niet bijzonder aan. De naam Hoogwerff deed me denken aan een paar z.g. martelaarsboekjes, die ik in mijn jeugd las, als ik niets anders te lezen had, en dan kwam daar het bekende begin bij: „'t Was een van de eerste dagen van Zomermaand van het jaar 1566, zeer vroeg in den ochtend.” Ja, natuurlijk, op die manier moest vroeger een goed historisch verhaal beginnen en, om afwisseling te krijgen, zette je dan soms in plaats van den vroegen ochtend een stormachtigen avond. Ik kan u, geduldige lezeres, de eerlijke verzekering geven, dat ik in mijn jeugd-jaren óók verhalen geschreven heb, die zóó en niet anders begonnen, maar die verhalen rusten in manuscript heel netjes in een kast en, als ik ze soms bij het zoeken naar dit of dat nog eens in handen krijg, glimlach ik. 't Was toch wel een heerlijke tijd, toen je maar, al naar verkiezing, met een vroegen ochtend of een stormachtigen avond beginnen kon.

Gemakkelijk was dat wel zeer. Maar vroeger maakte je zoo gemakkelijk een boek. Je kon met je personen doen, wat je verkoos; je kon ze laten verdwijnen en weer te voorschijn brengen en doen beheksen, al naar je believen.

Het stak immers niet zoo nauw. De menschen wilden wel eens genieten, ze wilden geboeid worden, ze wilden een allegaartje van treurigheid en vroolijkheid en gingen voor een paar moorden niet uit den weg, als 't dan maar moorden in boeken waren.

O, zeker, er waren ook andere en betere boeken. Daar waren b.v. die van Bosboom-Toussaint, om nu maar één naam te noemen, boeken, die we nóg kunnen lezen en nóg kunnen genieten, als we maar willen begrijpen, dat de menschen in haar tijd anders spraken en ten deele ook anders voelden dan wij, en als wij een beetje langdraderigheid op den koop toe willen nemen.

En zie, nu hebt ge meteen de eigenlijke reden, die me deed aarzelen, dit lijvige boek op te nemen. Ik was bang, met een Bosboom-Toussaint te doen te hebben.

Maar plicht is plicht en dus heb ik toch de moeite genomen, met Jacob Martens kennis te maken.

En nu is mijn oordeel: 't Is mij nog niet tegengevallen. Maar..... ik zou gaarne tien van deze boeken willen geven voor één van mevrouw Bosboom-Toussaint.

Laat ik mijn oordeel mogen motiveeren.

't Gaat nog al. Luister maar.

Jacob is met Madeleine in den hof.

„Het scheen, dat de merkwaardige lotgevallen van den dapperen Palmeryn Jacob ditmaal niet konden boeien. Hij was verstrooid en afgetrokken. Hij haperde nu en dan en versprak zich. De schoone Madeleine bemerkte het.

— „Als je soms genoeg van mijn gezelschap hebt,” zei ze spijtig, „laat ik je dan toch vooral niet ophouden!”

Jacob keek verschrikt op.

— „Ja, zeker!” vervolgde de vertoornde schoone